

โครงการ

“แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่แนวปฏิบัติที่ดี” รุ่นที่ ๑

การปฏิบัติงานผ่านพี่ๆ / สอดส่องในสำนักงานฯ

วันอังคาร ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๘

ณ สำนักงานคุมประพฤติศาลาศาลจังหวัดพระโขง

โดย

งานกิจกรรมชุมชน

สำนักงานคุมประพฤติศาลาศาลจังหวัดพระโขง

เอกสารวิชาการหมายเลข ๒/๒๕๕๘

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

- งานควบคุมและสอดส่อง ๑
- งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๑๒

ภาคผนวก

แบบฟอร์ม

เอกสารหมายเลข

- แบบบันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ (คป.๑๑) ๑
- แบบสรุปข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ ๒
- แบบรับรายงานตัว (คป.๑๒ ก) ๓
 - งานควบคุมและสอดส่อง
 - งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- ทำเนียบหน่วยงานภาคี (บริการสังคม) ๔
- แบบคำร้องขอโอนการรายงานตัว ๕
 - งานควบคุมและสอดส่อง
 - งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- หนังสือเตือนให้ไปรายงานตัว ๖
 - งานควบคุมและสอดส่อง
 - งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

งานควบคุมและสอดส่อง

เป็นกระบวนการติดตาม ควบคุม สอดส่อง ดูแลให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้กระทำผิด ภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติเพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิด ปรับปรุงแก้ไขนิสัยความประพฤติ จนกระทั่งกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก รวมถึงการสงเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันผู้กระทำผิดที่อยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่อง แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไป) ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน และผู้กระทำผิดที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำก่อนครบกำหนด

๑. ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ (มาตรา ๕๖) คือ ผู้กระทำผิดที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ศาลพิพากษาการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษจำคุกและกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา ๕๖

๒. ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ที่ศาลเห็นควรใช้วิธีการคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๔, ๗๕ ซึ่งแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม คือ

๒.๑ เด็กหรือเยาวชนที่พิพากษาแล้วว่าไม่มีความผิดแต่มีความประพฤติเสียหาย

๒.๒ เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดแต่ศาลเห็นควรให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเองจึงให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษไว้

๒.๓ เด็กหรือเยาวชนที่ศาลเห็นสมควรส่งเข้าสถานฝึกอบรม โดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ ซึ่งภายในระยะเวลาขั้นต่ำ ขั้นสูง ศาลอาจปล่อยไปโดยมีเงื่อนไขให้คุ้มครองความประพฤติ

๒.๔ เด็กหรือเยาวชนที่ศาลส่งเข้าสถานฝึกและอบรม เมื่อครบกำหนดปล่อยตัวแล้ว ศาลเห็นสมควรให้วางเงื่อนไขคุ้มครองความประพฤติต่อไปอีกระยะหนึ่ง

๓. ผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก คือ ผู้กระทำผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๒ และได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติ และการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก

เงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติ

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำความผิดนั้น ศาลจะกำหนดแก่ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติแต่ละราย แตกต่างกันไป รวมทั้งอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ไปรายงานตัว

๒. ให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

๓. ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ

๔. พักใบอนุญาตขับขี่

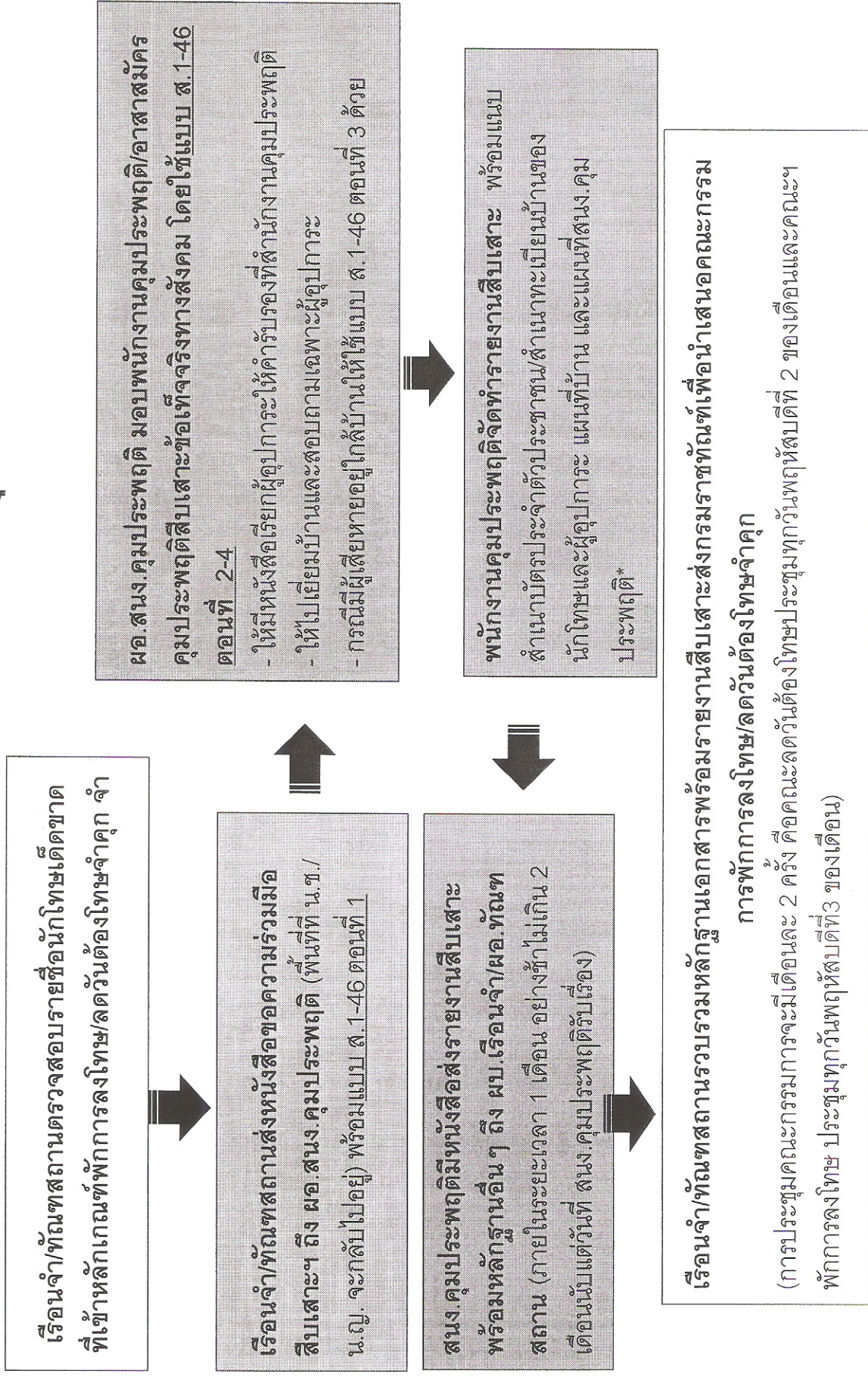
๕. ให้อบรมกฎหมายจราจร หรืออบรมธรรมะ

๖. ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ, ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ

๗. เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้กระทำความผิด หรือมีโอกากระทำความผิดซ้ำอีก

ขั้นตอนการปล่อยคุณสมบัติผู้ได้รับการพิจารณา

พักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก (ขั้นการสืบเสาะข้อเท็จจริง)

ลดวันต้องโทษจำคุก (ฐานการควบคุมและสอดส่อง)

คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ/ไม่อนุมัติ
คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ/ไม่อนุมัติ

สนง.คุณประพิตตั้งจำนวนสอดคล้องโดยใช้จำนวนสิบและรวมเป็นจำนวนเดียว (จำนวนสิบจะได้จากการปล่อยคุณประพิตให้จัดเก็บตามปกติ)

สนง.คุมประพฤติมีหนังสือส่งรายงานการคุมประพฤติถึง ผป.
เรือนจำ/ผอ.ทัณฑสถาน หรือกรมราชทัณฑ์แล้วแต่กรณี

- กรณีสืบค้น
- กรณีผิดเงื่อนไขพฤติการณ์เปลี่ยนแปลง
- กรณีถูกจับใหม่ส่งถึงกรมราชทัณฑ์

พนักงานคุมประพฤติเริ่มรายงานตัวตั้งแต่ครั้งแรกที่ถูกคุมขัง มาพบ โดยใช้แบบรับรายงานตัว(ค.ป. 12ก.)และให้คำแนะนำช่วยเหลือ ส่งเคราะห์ได้ตามสภาพปัญหา

- ออกสตูดิโอและเขียนบ้านโดย พ.ศ.ป.หรือ อ.ส.ค.(ในกรณีปล่อยคูปองพะพุดิเกินกว่า 90 วันหรือตามความจำเป็น)
- หากผู้ถูกคุมฯ จะเปลี่ยนผู้อุปการะย้ายที่อยู่ต้องแจ้ง พ.ศ.ป. ทราบล่วงหน้าและให้ผู้อุปการะใหม่มาให้คำรับรอง

- ออกหนังสือเตือนให้มารายงานตัว (กรณีไม่มารายงานตัวตามกำหนดโดยไม่มีแจ้งเหตุผล)

เขียนรายงานการคุ้มครองประเพณี การพนัน/ผิดเงื่อนไข/
ถูกจับใหม่/พฤติการณ์เปลี่ยนแปลง (กรณีถูกจับใหม่จะ
ห้ามประกันตัว)

การสิ้นสุดการประพัต

- # กรณีพันธุ์คุมประพฤติ เรือนจำทัณฑสถานออกใบสุทธิ หรือใบบริสุทธิ (รท25) มอบให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ
กรณีผิดเงื่อนไข/ถูกจับใหม่ ให้ถือว่าสิ้นสุดสถานการณเป็นผู้ถูกคุมฯ และถือว่าเป็นผู้ต้องขังที่สามารถนำตัวกลับเข้าเรือนจำได้
โดยไม่ต้องขังมาหยับ หรือหมายจำคุก

ขั้นตอนการดำเนินงานควบคุมและสอดส่อง

๑. การลงทะเบียน

เจ้าหน้าที่ธุรการคดีรับลงทะเบียนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (สารสนเทศกรมคุมประพฤติ) ตามที่ได้รับคำสั่งจากศาล หรือกรมราชทัณฑ์ โดยการกำหนดหมายเลขทะเบียน, ถ่ายรูป, กรอกประวัติเบื้องต้น ฯ จากนั้นก็จ่ายคดีให้แก่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

๒.๑ การบันทึกถ้อยคำในแบบบันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ (คป.๑๑) และแบบสรุปข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ

การบันทึกถ้อยคำในแบบบันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ (คป.๑๑)

สำหรับคดีคุมประพฤติผู้ใหญ่ (มาตรา ๕๖) ที่ไม่ผ่านขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจ พนักงานคุมประพฤติ หรืออาสาสมัครคุมประพฤติจึงยังไม่ทราบประวัติของผู้ถูกคุมความประพฤติ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดี ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อการคุมความประพฤติ จึงต้องดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบฟอร์ม คป.๑๑ (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๑) เพื่อให้ได้รายละเอียดเบื้องต้นมากที่สุด ตามหัวข้อต่อไปนี้

๑) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น ชื่อและชื่อสกุลจริง, ชื่อเล่นหรือชื่ออื่นๆ ที่ผู้อื่นเรียก, สถานที่เกิด, อายุ, เพศ, เชื้อชาติ, ศาสนา, การประกอบอาชีพ, ระดับการศึกษาสูงสุด, ตาหนิลายสัก และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุมความประพฤติ

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่อาศัย ควรสอบถามถึงภูมิลำเนาตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันว่าพักที่ใด กับใคร นานเพียงใด บ้านเป็นกรรมสิทธิ์ของใคร สาเหตุของการย้ายที่อยู่ สภาพที่อยู่อาศัย ตลอดจนบ้านดังกล่าวในปัจจุบันยังมีอยู่หรือมีผู้ใดพักอาศัยอยู่หรือไม่ เป็นต้น โดยสอบถามให้ละเอียดที่สุด เพื่อประโยชน์ในการสอดส่องที่อยู่อาศัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ หากเป็นที่อยู่ในต่างจังหวัดควรสอบถามถึงผู้นำท้องถิ่นว่าเป็นใคร เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ในการสอบถามถึงที่อยู่อาศัยนี้พยายามสอบถามสถานที่ซึ่งสามารถติดต่อกับผู้ถูกคุมความประพฤติได้ให้มากที่สุด พร้อมวาดแผนที่บ้านอย่างละเอียด หรือจดหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อผู้ถูกคุมความประพฤติได้ไว้ด้วย

นอกจากนี้ ในระหว่างคุมความประพฤติหากมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย ก็ต้องสอบถามผู้ถูกคุมความประพฤติว่าพักอยู่ที่ใด กับใคร ที่พักดังกล่าวมีสภาพแวดล้อมอย่างไร เป็นแหล่งยาเสพติดหรือแหล่งการพนันหรือไม่ มีปัญหาอาชญากรรมร้ายแรงใดหรือไม่ เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ผู้ถูกคุมความประพฤติต่อไป ทั้งนี้ผู้ถูกคุมความประพฤตินี้มีที่อยู่ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด หรือมีที่อยู่อาศัยหลายแห่ง ต้องสอบถามและวาดแผนที่บ้านไว้ทุกแห่งด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤตินี้มีที่อยู่อาศัยไม่แน่นอน อาจสอบถามถึงที่อยู่ของญาติหรือบุคคลที่ติดต่อผู้ถูกคุมความประพฤติไว้ หรือสอบถามถึงสถานที่ทำงานพร้อมวาดแผนที่ไว้ด้วย

การวาดแผนที่บ้าน ควรวาดอย่างละเอียดว่าบ้านดังกล่าวอยู่ที่ใด ใกล้เคียงสถานที่ใดบ้าง การเดินทางไปอย่างไร มีรถประจำทางสายใดผ่านเส้นทางดังกล่าวบ้าง บ้านมีลักษณะอย่างไร ทาสีใด มีรั้วหรือไม่ มีลักษณะเด่นกว่าบ้านอื่นอย่างไร บ้านข้างเคียงมีลักษณะใด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการออกสอดส่อง

๓) ข้อมูลด้านครอบครัวและผู้ใกล้ชิด สอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลทางครอบครัวและผู้ใกล้ชิดกับผู้ถูกคุมความประพฤติรายนั้นให้ได้มากที่สุด เช่น ผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นบุตรใคร เป็นบุตรคนที่เท่าไร จากจำนวนบุตรทั้งหมดกี่คนของบิดามารดา พร้อมรายละเอียดต่างๆ ของบิดามารดา, พี่น้อง สอบถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นอย่างไร มีปัญหาครอบครัวหรือไม่ ฐานะครอบครัวอยู่ในระดับใด บุคคลในครอบครัวมีบุคคลใดติดยาเสพติดให้โทษ หรือเล่นการพนัน หรือเคยถูกจับกุมดำเนินคดีหรือมีอาการทางจิตประสาทหรือไม่

เป็นต้น นอกจากนี้มีบุคคลใดในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดที่จะสามารถกล่าวตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติหรือช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติได้บ้าง

๔) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการสมรส สอบถามเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีสถานภาพทางการสมรสเป็นอย่างไร ยังโสด มีคนรักหรือยัง หรือมีครอบครัวแล้วหรือไม่ โดยสอบถามรายละเอียดของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (สามีหรือภรรยา) ว่าเป็นใคร อายุเท่าใด ทำงานอะไร มีภูมิลำเนาที่ใด คบกันมานานเพียงใด อยู่ด้วยกันนานเพียงใด มีบุตรกี่คน บุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ใด ใครเป็นผู้รับภาระในบ้าน นิสัยใจของคู่สมรสเป็นอย่างไร เคยมีเหตุขัดใจ ทะเลาะกันบ้างหรือไม่ มีปัญหาครอบครัวหรือไม่ และสาเหตุส่วนใหญ่มาจากเรื่องใด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อดูสภาพปัญหาครอบครัวของผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งอาจมีผลต่อการกระทำความผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติได้

๕) ข้อมูลด้านการศึกษา สอบถามเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นมีพื้นฐานการศึกษามากน้อยเพียงใด เรียนที่ไหน ผลการเรียนเป็นอย่างไร ตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงขั้นสูงสุด หรือกำลังศึกษาอยู่ที่ใด พร้อมรายละเอียดหลังเรียนจบแล้ว เคยได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอีกหรือไม่ สาเหตุที่ไม่ศึกษาต่อเพราะเหตุใด นิสัยความประพฤติระหว่างเรียนเป็นอย่างไร เคยสอบตกเรียนซ้ำชั้นหรือไม่ หากเคยสอบตกซ้ำชั้นใด ระยะเวลาที่เรียนซ้ำชั้นมีเพียงใด นอกจากนี้ในระหว่างเรียนเคยมีพฤติกรรมเกเร หนีเรียน ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นหรือเคยถูกลงโทษทางวินัยของโรงเรียนหรือไม่ โดยสอบถามให้ละเอียดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการทางสมอง การปรับตัว และการเรียนรู้ รวมถึงระดับสติปัญญาของผู้เรียนด้วย

๖) ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ สอบถามถึงการทำงานของผู้ถูกคุมความประพฤติโดยละเอียด ตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงปัจจุบัน (โดยเฉพาะในระยะเวลา ๑ ปี ก่อนกระทำความผิดในคดีนี้) ว่าเคยทำงานประเภทใด ที่ไหน ระยะเวลาานานเพียงใด ได้รับเงินเดือนเท่าไร หากเคยเปลี่ยนงานสาเหตุที่เปลี่ยนงานเพราะเหตุใด รายได้เพียงพอหรือไม่ หากไม่พอใช้จ่ายใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหาหรือมีบุคคลใดที่จะให้ความช่วยเหลือได้ ขณะนี้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องการความช่วยเหลือด้านอาชีพหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นถึงความถนัดในด้านการทำงานของผู้ถูกคุมความประพฤติ โอกาสและปัจจัยอื่นๆ ในบางรายลักษณะของอาชีพมีผลต่อการกระทำความผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติ

๗) ข้อมูลด้านการรับราชการทหาร เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นเคยเข้ารับราชการทหารหรือไม่ พร้อมรายละเอียดการรับราชการทหาร หากไม่เคยเข้ารับราชการทหารเพราะเหตุใด

๘) ข้อมูลด้านสุขภาพร่างกายและภาวะแห่งจิต เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติเคยเจ็บป่วยหรือเข้ารับการรักษาที่ใดบ้าง นานเพียงใด ด้วยโรคใด ขณะนี้อาการอยู่ในระดับใด มีโรคประจำตัวหรือไม่ เป็นต้น ส่วนในด้านภาวะแห่งจิตนั้น เพื่อควาผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นมีสภาพจิตผิดปกติหรือไม่ เช่น มีอาการทางจิตและประสาท อาการประสาทหลอน หูแว่ว ฯลฯ เคยได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลจิตเวชมาก่อนหรือไม่ หากเคยรักษาให้สอบถามรายละเอียดไว้ นอกจากนี้อาจสอบถามว่าผู้นั้นเคยมีประวัติการคลอดที่ผิดปกติหรือไม่ เคยตกจากที่สูงจนสมองได้รับความกระทบกระเทือนหรือไม่ เป็นต้น

ประวัติต่างๆ เหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ว่า หากผู้นั้นมีความผิดปกติเป็นเพราะสาเหตุใด มีโรคประจำตัวหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติต่อไป

๙) ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ข้อมูลส่วนนี้มีความสำคัญมากในการวิเคราะห์ว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นจะสามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษได้หรือไม่ โดยพนักงานคุมประพฤติพยายามถามถึงชนิดของยาเสพติดให้โทษ ตลอดจนวัตถุดิบหรือวัตถุดิบที่ผลิตประสาหรือสารระเหยต่างๆ ที่เคยเสพ ตั้งแต่ชนิดแรกที่ทดลองจนถึงปัจจุบัน ทั้งวิธีการเสพ สาเหตุของการเสพ ปริมาณการเสพ ระยะเวลาของการเสพยาเสพติดเพียงใด เคยเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด ณ สถานพยาบาลใดหรือไม่ หาซื้อยาเสพติดให้โทษมาจากแหล่งใด เคย

ถูกจับกุมดำเนินคดีอาชญาเสพติดให้โทษมาก่อนหรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งข้อมูลส่วนนี้สามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ

๑๐) ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิด เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติเคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน หรือไม่เพียงใด เคยผ่านขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจมาก่อนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อดูว่าผู้ถูกคุมความประพฤติรายนั้นกระทำความผิดโดยนัยสันดานหรือไม่ และมีแนวโน้มที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้มากน้อยเพียงใด

๑๑) ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอื่นๆ โดยสอบถามจากตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น

- ข้อเท็จจริงอื่นๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้ถูกคุมความประพฤติเคยมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดเช่นนั้นมาก่อนหรือไม่ ฯลฯ

- สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว เป็นการสรุปสภาพครอบครัวของผู้ถูกคุมความประพฤติ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาครอบครัว และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

- ด้านนิสัยความประพฤติ เป็นการสรุปจากบุคลิกภาพ ท่าทาง อารมณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติ ในขณะที่พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติสอบถาม และสังเกตจากพฤติกรรมของผู้นั้น ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่สามารถเข้าหัวข้ออื่นได้ให้ใส่ในหัวข้อนี้ โดยเน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความผิดคดีนั้นๆ หรือในระหว่างการคุมความประพฤติผู้นี้ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีโครงการชีวิตของตนเองอย่างไร เป็นต้น

การบันทึกถ้อยคำในแบบสรุปข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ

สำหรับคดีเด็กและเยาวชน และคดีพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษ ซึ่งถึงแม้จะมีประวัติของผู้ถูกคุมความประพฤติและข้อมูลคดีในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจแล้ว แต่เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาของแต่ละราย พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมความประพฤติจึงต้องดำเนินการสอบปากคำตามแบบสรุปข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๒) ซึ่งมีข้อมูลคล้ายคลึงกับ คป.๑๑ แต่มีลักษณะสั้น และกระชับมากขึ้น

๒.๒ การกำหนดวันนัดรายงานตัว

พนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้กำหนดวันนัดรายงานตัว โดยจัดทำสมุดนัดรายงานตัว (คป.๑๐) โดยพิจารณาจากคำสั่งศาลหรือเงื่อนไขของกรมราชทัณฑ์เป็นสำคัญ ตัวอย่างเช่น

๑) คดีตามมาตรา ๕๖ และคดีเด็กและเยาวชน

- ศาลสั่งให้มารายงานตัวระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอน ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เช่น ศาลสั่งให้ “รายงานตัวจำนวน ๓ เดือนต่อครั้ง ภายในระยะเวลา ๑ ปี” ก็ให้กำหนดนัดจำนวน ๔ ครั้ง แต่แต่ละครั้งให้ห่างกัน ๓ เดือน

- ศาลสั่งให้มารายงานตัวเป็นจำนวนครั้งภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เช่น ศาลสั่งให้ “รายงานตัว จำนวน ๓ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๑ ปี” ก็ให้กำหนดนัดจำนวน ๓ ครั้ง ส่วนระยะห่างก็ให้นำจำนวนครั้งที่ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องมารายงานตัว (ในที่นี้ คือ ๓ ครั้ง)หารด้วยระยะเวลาในการคุมความประพฤติ (ในที่นี้คือ ๑ ปี หรือ ๑๒ เดือน) ซึ่งก็คือ $12/3 = 4$ ซึ่งเท่ากับว่าผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องมารายงานตัวทุก ๔ เดือนต่อครั้ง รวมทั้งสิ้น ๓ ครั้ง

๒) คดีพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษ ซึ่งกรมราชทัณฑ์กำหนดให้รายงานตัวเดือนละครั้งนับแต่ได้รับการปล่อยตัว จนถึงวันพ้นโทษ ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจะกำหนดวันนัดรายงานตัวเดือนละ ๑ ครั้ง และเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติรายงานตัวครบ ๔ ครั้งแล้ว หากพนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกคุมความ

ประพฤติดังกล่าวมีพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น พนักงานคุมประพฤติสามารถเสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการสำนักงานฯ เพื่อปรับผ่อนคลายเงื่อนไขการรายงานตัวให้มีระยะห่างมากขึ้น เป็น ๒ เดือนต่อครั้ง และหากครบ ๑ ปี อาจขอปรับเป็น ๓ เดือนต่อครั้ง เป็นต้น

๒.๓ การเก็บรวบรวมเอกสาร หลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดี และผู้ถูกคุมความประพฤติ

เมื่อพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติสอบปากคำเรียบร้อยแล้ว ให้รวบรวมหลักฐานต่างๆ ดังนี้ ๑) สำเนาสมุดนํรายงานตัว ๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ๓) สำเนาทะเบียนบ้าน ๔) ใบนัดคุมประพฤติ ๕) คำพิพากษาของศาล (เฉพาะคดีเด็กและเยาวชน) ๖) สำเนาใบแจ้งปล่อย (ลาวท.๓) หรือ หนังสือสำคัญพักการลงโทษ (พ.๗) ๗) เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดี เช่น คำฟ้อง

๒.๔ การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมความประพฤติ ต้องชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติโดยยึดเงื่อนไขตามที่ศาลสั่ง หรือยึดตามข้อกำหนดของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบและเข้าใจในเรื่องเงื่อนไขการคุมความประพฤติ อาทิ การรายงานตัว, การทำงานบริการสังคม, การปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ, การปฏิบัติตนในระหว่างการคุมความประพฤติ, ผลที่ได้รับหากปฏิบัติตามเงื่อนไข และผลที่ได้รับหากฝ่าฝืนเงื่อนไขศาล

๓. การวิเคราะห์และวางแผนการคุมความประพฤติ

เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติต้องทำการวิเคราะห์ว่าผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายมีสภาพปัญหาอะไรบ้าง และนำผลที่ได้ไปวางแผนการคุมความประพฤติ อาทิ การกำหนดความถี่ในการออกสอดส่อง, การกำหนดโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู และการให้การสงเคราะห์ เป็นต้น โดยใช้แบบจำแนกเป็นเครื่องมือในการคัดกรอง

๔. การลงข้อมูลคดี

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และวางแผนการคุมความประพฤติเรียบร้อยแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องทำการลงข้อมูลทั้งในระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติและทะเบียนคุมคดีในโปรแกรม Excel เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบกระบวนการคุมความประพฤติว่าได้ดำเนินการครบถ้วนหรือไม่ อย่างไร อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นข้อมูลในโอกาสต่อไปอีกด้วย โดยขั้นตอนนี้ต้องดำเนินการเป็นระยะๆ จนกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการคุมความประพฤติ

๕. การดำเนินการในระหว่างคุมความประพฤติ

ในระหว่างคุมความประพฤตินอกจากพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติต้องดำเนินการให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลหรือกรมราชทัณฑ์อย่างเคร่งครัดแล้ว เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัย และช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติจะต้องให้คำแนะนำ ตักเตือน, จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบต่างๆ และให้การสงเคราะห์ตามความเหมาะสมด้วย รายละเอียดดังนี้

๕.๑ การรับรายงานตัว เป็นเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามคำสั่งของศาลหรือกรมราชทัณฑ์ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีหน้าที่ต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ นอกจากนี้การรายงานตัวยังเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขฟื้นฟู เพราะพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมความประพฤติจะได้สอบถามถึงความเป็นอยู่, นิสัยและความประพฤติ, ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ ตลอดจนเรื่องอื่นๆ เพื่อจะได้แนะนำ ตักเตือน หรือให้ความช่วยเหลือตามสมควร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขฟื้นฟูต่อไป

การเตรียมตัวก่อนรับรายงานตัว ต้องศึกษาข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติทั้งประวัติด้านต่างๆ เงื่อนไขการคุมประพฤติ และรายละเอียดการปฏิบัติตามเงื่อนไข พร้อมทั้งเตรียมประเด็นที่จะสอบถาม

การรับรายงานตัว และบันทึกในแบบ คป.๑๒ ก

๑. พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติกล่าวทักทายด้วยเรื่องต่างๆ ไป เพื่อให้เกิดความผ่อนคลาย และเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้ถูกคุมความประพฤติ

๒. สอบถามผู้ถูกคุมความประพฤติเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ครอบครัว การศึกษา และการประกอบอาชีพ ความประพฤติ และพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยเน้นถามถึงความเปลี่ยนแปลงหลังจากการพบกันในครั้งนี้ ก่อน ซึ่งอาจจะเป็นช่วงของการบันทึกถ้อยคำเบื้องต้น หรือการรับรายงานตัวครั้งที่แล้ว หากมีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องใด ต้องบันทึกในแบบ คป.๑๒ ก โดยละเอียด (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๓) เช่น

- หากเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ต้องบันทึกสภาพบ้าน สภาพแวดล้อม และวาดแผนที่บ้านด้วย
- ความสัมพันธ์ในครอบครัว
- ผลการศึกษา (ส่วนใหญ่จะสอบถามเด็กและเยาวชน)
- ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน
- ความประพฤติ และการใช้เวลาว่างระหว่างถูกคุมความประพฤติ

หลังการรับรายงานตัวทุกครั้งต้องให้ผู้ถูกคุมความประพฤติลงลายมือชื่อในบันทึกการรับรายงานตัว (ค.ป.๑๒ ก) ทุกครั้ง

๓. หากผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหาควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟู ให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา และหากพบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมไม่ดี หรือมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติต้องให้คำแนะนำตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อให้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะได้รับ

๕.๒ การตรวจปัสสาวะ สำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติคดียาเสพติดให้โทษ /เด็กและเยาวชน พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติต้องตรวจหาสารเสพติดให้โทษในปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติทุกราย ส่วนผู้ถูกคุมความประพฤติที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ หรือน่าจะมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติใช้ดุลยพินิจในการสุ่มตรวจ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปัสสาวะใส่ในขวด ทั้งนี้อาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่เพศชายควบคุมการเก็บตัวอย่างปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติเพศชาย และเจ้าหน้าที่เพศหญิงควบคุมการเก็บตัวอย่างปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติเพศหญิง และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเนื่องจากมีผู้ถูกคุมความประพฤติบางราย นำปัสสาวะของผู้อื่นใส่ถุงพลาสติกเตรียมมาแล้วชุกซ่อนไว้ในกางเกงที่สวม เมื่อเก็บปัสสาวะก็จะหันหลังให้ผู้ควบคุมการเก็บเพื่อปิดบังไม่ให้เห็นขณะที่ผู้ถูกคุมความประพฤตินำปัสสาวะที่เตรียมมารินใส่ขวด หรือบางรายก็จะใช้วิธีสวมเสื้อตัวใหญ่เพื่อปิดบังช่วงเวลาที่ยื่นปัสสาวะที่เตรียมมารินใส่ขวด หรือบางรายก็อาจบรรจุน้ำใส่ขวดแทนปัสสาวะ ผู้ควบคุมการเก็บจะต้องสังเกตอาการพิรุธต่างๆ ของผู้ถูกคุมความประพฤติให้ดี และผู้ควบคุมการเก็บจะต้องควบคุมการเก็บอย่างใกล้ชิด ไม่ใช้วิธีมองจากข้างหลังแต่ควรจะยืนควบคุมอยู่ทางด้านข้าง จะทำให้การควบคุมการเก็บได้ผลมากขึ้น และมีข้อสังเกตว่าปัสสาวะโดยทั่วไปจะมีสีเหลืองจนถึงเข้มและขวดปัสสาวะที่เก็บปัสสาวะใหม่ๆ จะอุ่น นอกจากนั้นเมื่อทำการเก็บปัสสาวะแล้วจะต้องสังเกตบริเวณสถานที่เก็บให้ดีว่ามีเศษถุงพลาสติกหลงเหลืออยู่หรือไม่ เพราะมีผู้ถูกคุมความประพฤติบางรายที่นำปัสสาวะใส่ถุงพลาสติกมาแล้วภายหลังทิ้งถุงพลาสติกไว้ในที่เก็บ

๒. ตรวจพิสูจน์วิเคราะห์ตัวอย่างปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อหาสารเสพติดให้โทษประเภทเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) หรือฝิ่น หรือกัญชา โดยใช้ชุดทดสอบเบื้องต้นชนิด Screening Test ซึ่งผู้ดำเนินการควรศึกษาวิธีการใช้ชุดทดสอบแต่ละชนิดให้เข้าใจก่อนดำเนินการทดสอบ

๓. อ่านผลการทดสอบและบันทึกผลลงในแบบตรวจสอบสารเสพติดให้โทษในปัสสาวะ พร้อมกับให้ผู้ถูกคุมความประพฤติลงลายมือชื่อในแบบบรรยายงานตัว คป.๑๒ ก (ส่วนที่ ๓)

และหากผลการตรวจพบว่ามีสารเสพติดในปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติ ก็ให้สอบถามว่าผู้ถูกคุมความประพฤติเสพสารเสพติดประเภทใด ปริมาณเท่าไร ความถี่ในการเสพ และเสพครั้งสุดท้ายเมื่อใด ซึ่งในคดีที่ศาลมีคำสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ก็ให้แนะนำตักเตือน พร้อมนัดตรวจปัสสาวะชดเชย (หากเป็นสารเสพติดประเภทยาบ้า ให้นัดในอีกประมาณ ๑๕ วันถัดไป, หากเป็นกัญชาให้นัดในอีกประมาณ ๑ เดือนถัดไป) แต่หากศาลสั่งห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ก็ถือว่าผู้ถูกคุมความประพฤติรายนั้นผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติให้แยกสำนวนไว้เพื่อเสนอรายงานผิดเงื่อนไขต่อศาลต่อไป

๕.๓ กิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู

กิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เป็นส่วนหนึ่งของการคุมความประพฤติ เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียด้วยกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย ด้วยวิธีการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ/แก้ไข/ปรับปรุง อบรมให้ความรู้ ส่งเสริมให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ปรับทัศนคติ สร้างจิตสำนึก นำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก ซึ่งสำนักงานฯ มีแนวทางการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ การทำงานบริการสังคม เป็นเงื่อนไขที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องปฏิบัติตาม มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรู้สึกว่าคุณค่า ตระหนักถึงความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมมากขึ้น ด้วยการทำงานสาธารณประโยชน์เพื่อชดเชยความเสียหายที่ก่อขึ้น อีกทั้งเพื่อให้สังคมและชุมชนยอมรับตัวผู้กระทำผิดที่สามารถกลับตนและสร้างประโยชน์ให้สังคมได้ ทั้งนี้ผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายสามารถเลือกวิธีการทำงานบริการสังคมได้ตามความรู้ความสามารถ หรือตามความสะดวกของตน ซึ่งสำนักงานฯ ได้กำหนดวิธีการทำงานบริการสังคม ไว้ดังนี้

๑. การบริจาคโลหิต ณ สถานพยาบาลของรัฐบาล (การบริจาคโลหิต ๑ ครั้ง คิดเป็นการทำงานบริการสังคม ๖ ชั่วโมง)

๒. ทำงานบริการสังคมที่หน่วยงานภาคี อาทิ วัด ,โรงเรียน, สำนักงานเขต, ศูนย์บริการสาธารณสุข, ศูนย์เมอร์ซี, โรงเรียนสอนคนตาบอด (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๔)

๓. การเข้าร่วมกิจกรรมการทำงานบริการสังคมแบบกลุ่ม ตามที่สำนักงานคุมประพฤติจัด

๕.๓.๒ กิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหา หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติครบถ้วนแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะวิเคราะห์และวางแผนการคุมความประพฤติ และกำหนดให้ผู้กระทำผิดแต่ละรายเข้าร่วมโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟู เช่น ปฐมนิเทศและการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม, อบรมจราจร, แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุ่งสู่อาชีพ, พลังแห่งธรรม, ปัจฉิมนิเทศและทักษะทางสังคม, ยาเสพติด, การเห็นคุณค่าในตนเอง, ฝึกอาชีพ เป็นต้น

๕.๓.๓ การส่งเคราะห์ หากพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกคุมความประพฤติรายใดมีสภาพปัญหาที่ควรได้รับการส่งเคราะห์ ก็ให้ดำเนินการสอบปากคำและส่งต่องานกิจกรรมชุมชนเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป ซึ่งการส่งเคราะห์มีหลายรูปแบบด้วยกัน ดังนี้

๑. ค่าอาหาร

๒. ค่าพาหนะ

๓. ค่ารักษาพยาบาล (บำบัดรักษาอาการทางกาย จิต)

๔. ด้านการศึกษา

๕. ด้านการส่งเสริมการหางาน

๖. ด้านการฝึกอาชีพ

๗. เงินทุนประกอบอาชีพ

๘. ค่ายังชีพ

๕.๔ การส่งคดีให้สำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่นทำการแทน

ในระหว่างคุมความประพฤติหากผู้ถูกคุมความประพฤติรายใดมีที่พักอาศัย หรือย้ายไปพักอาศัยนอกเขตอำนาจของสำนักงานคุมประพฤติสาขาศาลจังหวัดพระโขนง (เขตประเวศ, เขตบางนา, เขตสวนหลวง, เขตพระโขนง) หรือย้ายไปพักอาศัยอยู่ต่างจังหวัด หากผู้ถูกคุมความประพฤติมีความประสงค์จะโอนย้ายการรายงานตัวไปยังสำนักงานคุมประพฤติอื่น ก็ให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติบันทึกในแบบคำร้องขอโอนการรายงานตัว (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๕) จากนั้นก็ส่งคดีดังกล่าวให้สำนักงานคุมประพฤตินั้นๆ ดำเนินการแทน ทั้งนี้เพื่อความสะดวก ประหยัดเวลา และงบประมาณของทางราชการ อีกทั้งสามารถสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติได้อย่างใกล้ชิด อนึ่งสำหรับคดีพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษ หากผู้ถูกคุมความประพฤติเปลี่ยนผู้ประกอบการจะต้องดำเนินการสอบปากคำผู้ประกอบการรายใหม่ พร้อมทั้งออกสอดส่องสภาพที่อยู่ใหม่ ก่อนส่งคดีต่อให้สำนักงานคุมประพฤติอื่นทำการแทนด้วย

๕.๕ การออกสอดส่อง

ในระหว่างคุมความประพฤติพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติต้องออกไปสอดส่องที่บ้านพักหรือที่ทำงานของผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ กรณีคือ ๑) การออกสอดส่องตามปกติ ๒) การออกติดตาม กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มาพบพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

- เพื่อคว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีภูมิลำเนาตามสถานที่ที่ได้แจ้งไว้กับพนักงานคุมประพฤติหรือไม่
- เพื่อคว่าผู้ถูกคุมความประพฤติได้ประกอบอาชีพตามที่ได้แจ้งไว้กับพนักงานคุมประพฤติหรือไม่
- เพื่อทราบความเคลื่อนไหวของผู้ถูกคุมความประพฤติ ขณะอาศัยอยู่ในชุมชนว่าได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ กลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกหรือถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่อีกหรือไม่
- เพื่อให้คำแนะนำตักเตือนและช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อให้กลับตนเป็นพลเมืองดี
- เพื่อให้คำแนะนำตักเตือนให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดโดยเคร่งครัด
- เพื่อให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหาต่างๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการทำความเข้าใจอันดีกับผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัว รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้สังคมยอมรับผู้ถูกคุมความประพฤติ

๖. การรายงานศาล หรือกรมราชทัณฑ์

เมื่อดำเนินการตามกระบวนการต่างๆ จนคดีจะสิ้นสุดแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ดำเนินการในส่วนของการจัดทำรายงาน ซึ่งเป็นการรายงานผลการคุมความประพฤติผ่านผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติให้ศาลหรือกรมราชทัณฑ์ทราบ โดยแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๖.๑ รายงานพ้นคุมความประพฤติ ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน และครบระยะเวลาการคุมความประพฤติแล้ว ให้จัดทำรายงานตามแบบที่กำหนดโดยเร็ว

๖.๒ รายงานการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข / รายงานพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป / รายงานกรณีถูกจับใหม่ / รายงานขอเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเงื่อนไขการคุมความประพฤติ จะจัดทำในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่

ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกัน หรือมีพฤติการณ์อื่นๆ ที่พนักงานคุมประพฤติเห็นว่าควรเสนอรายงานต่อศาล/กรมราชทัณฑ์ เช่นกรณีดังต่อไปนี้

- ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ไปรายงานตัว
- ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ทำงานบริการสังคมตามคำสั่งศาล
- ผู้ถูกคุมความประพฤดียังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ
- ผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น ป่วยจนเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามเงื่อนไข , ไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ต่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลานานกว่าระยะเวลาการคุมความประพฤติ เป็นต้น

งานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการ หมายถึง คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ต่างๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานคณะกรรมการ แพทย์หนึ่งคน นักจิตวิทยาหนึ่งคน นักสังคมสงเคราะห์หนึ่งคน ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เกินสองคนเป็นอนุกรรมการ และผู้แทนกรมคุมประพฤติหนึ่งคน เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในสังกัด กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทั้งยังหมายความรวมถึงสถานที่ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

สถานพยาบาล หมายถึง โรงพยาบาลหรือคลินิกทั้งภาครัฐและเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และตั้งเป็นสถานพยาบาลตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดในประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๙๖ (พ.ศ. ๒๕๓๑) เรื่อง หลักเกณฑ์การขอจัดตั้งสถานพยาบาลตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

ชุมชน หมายถึง สถานที่ที่บุคคลอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน มีความสนใจร่วมกันมีกฎข้อบังคับเดียวกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในท้องถิ่นเดียวกัน เช่น ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน องค์การพัฒนาชุมชน องค์การอาสาสมัคร องค์การทางศาสนาที่ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และมีความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การศึกษา และอาชีพ รวมทั้งสามารถดูแลติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

หน่วยงานพหุภาคี หมายถึง หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

พนักงานคุมประพฤติ หมายถึง ผู้ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้ดำรงตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติวิธีการดำเนินการคุมประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

อาสาสมัครคุมประพฤติ หมายถึง ประชาชนที่สมัครใจ และได้รับการสรรหา คัดเลือกให้เข้ารับการอบรม และแต่งตั้งจากกระทรวงยุติธรรม ให้เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ และได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับงานของกระทรวงยุติธรรม

ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึง การกระทำใดๆ อันเป็นการบำบัดการติดยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด รวมตลอดถึงการรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ซึ่งเสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด

แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๒ ประเภท คือ

๑. แบบควบคุมตัว

- แบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด
- แบบควบคุมตัวเข้มงวด

๒. แบบไม่ควบคุมตัว

- ส่งต่อไปบำบัดฟื้นฟูที่ศูนย์สาธารณสุขหรือโรงพยาบาลใกล้บ้าน
- โปรแกรมสำนักงานคุมประพฤติ

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบจำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่ในสถานที่ควบคุมมิให้หลบหนีได้ง่าย หรือกำหนดเงื่อนไขให้ต้องอยู่ภายในเขตที่กำหนดในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวอย่างเข้มงวด หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่ในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสม และมีการกำหนดเงื่อนไขให้ต้องอยู่ภายในเขตที่กำหนดในระหว่างฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัว แต่อาจกำหนดให้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องปฏิบัติตามวิธีอื่นใดภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

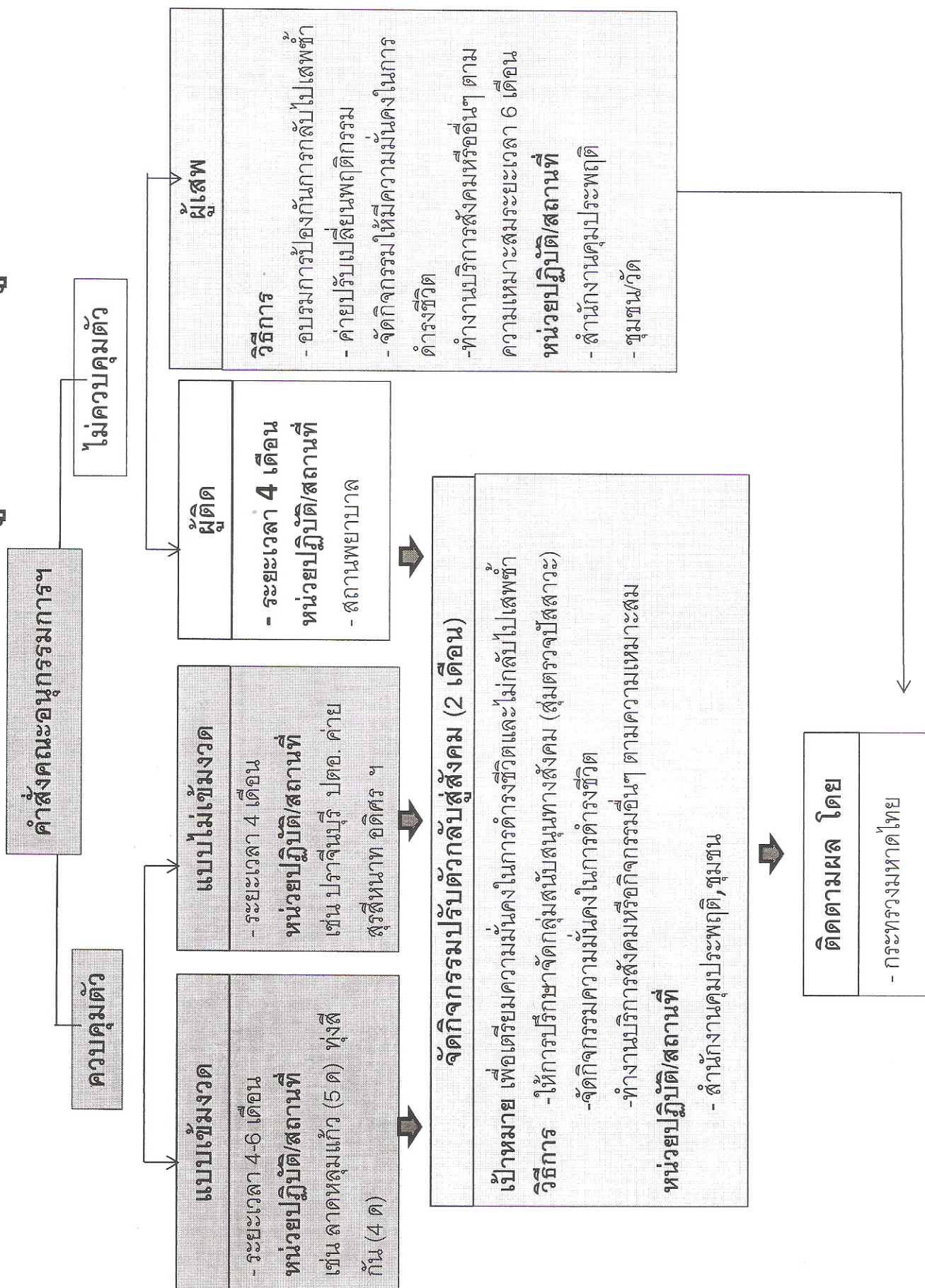
การปรับตัวกลับสู่สังคม หมายถึง การดำเนินการของสำนักงานคุมประพฤติเพื่อเตรียมความพร้อมในการกลับสู่สังคมปกติโดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติดสำหรับผู้ผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบควบคุมตัว หรือผ่านการฟื้นฟูแบบผู้ป่วยในครบตามระยะเวลาและกิจกรรมของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้ว

ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นที่น่าพอใจ หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของคณะอนุกรรมการ

ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่เป็นที่พอใจ หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของคณะอนุกรรมการ

ผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพยาเสพติด หมายถึง ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฯ และผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจโดยผ่านเกณฑ์การประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของคณะอนุกรรมการ

วิธีการและหน่วยงานรองรับในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๑. แจ้งคำวินิจฉัยและปฐมนิเทศ ภายหลังคณะอนุกรรมการฯ วินิจฉัยแผนการฟื้นฟูฯ แล้ว พนักงานคุมประพฤติงานฟื้นฟูฯ จะเป็นผู้แจ้งคำวินิจฉัย และอธิบายขั้นตอน เงื่อนไข และการปฏิบัติตัวในระหว่างฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ยาเสพติด

๒. การรายงานตัวและเข้าร่วมแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ในขั้นตอนนี้มีกระบวนการไม่แตกต่างจากงานควบคุมและสอดส่องมากนัก ในส่วนของงานฟื้นฟูฯ จึงขออธิบายโดยสรุป ดังนี้

เมื่อแจ้งคำวินิจฉัยแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ยาเสพติด ไปรายงานตัวแบบกลุ่มและเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ยาเสพติดยังศูนย์รายงานตัวใกล้บ้าน เดือนละ ๑ ครั้ง กล่าวคือ

๑) กรณีนับถือศาสนาพุทธให้เข้าร่วมกิจกรรมที่วัดสะพาน วัดทุ่งเศรษฐี สุเหร่าไต่เกา

๒) กรณีนับถือศาสนาอิสลามให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์ยุติธรรมชุมชนพัฒนาศาลาลอย

โดยให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติสอบปากคำตามแบบรับรายงานตัว (คป. ๑๒ ก.) (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๓)

- การตรวจปัสสาวะ ต้องตรวจปัสสาวะทุกครั้ง และทุกราย

- การสงเคราะห์ หากพนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ รายใดมีสภาพปัญหาที่ควรได้รับการสงเคราะห์ ก็ให้ดำเนินการสอบปากคำและส่งต่องานกิจกรรมชุมชนเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

- กรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ยาเสพติดไม่มารายงานตัว ให้

๑) ทำหนังสือเตือนให้ไปรายงานตัวยังที่อยู่ตามภูมิลำเนาและที่อยู่ปัจจุบัน (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๖)

๒) หากยังไม่มารายงานตัว ให้ส่งเรื่องให้อาสาสมัครคุมประพฤติเป็นผู้ติดตาม

- กรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ยาเสพติดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ยังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้พนักงานคุมประพฤติเสนอรายงานต่อคณะอนุกรรมการฯ เพื่อปรับเปลี่ยนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นแบบอื่นได้

- หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ย้ายไปพักอาศัยนอกเขตอำนาจของสำนักงานคุมประพฤติสาขาศาลจังหวัดพระโขนง (เขตประเวศ, เขตบางนา, เขตสวนหลวง, เขตพระโขนง) หรือย้ายไปพักอาศัยอยู่ต่างจังหวัด และความประสงค์จะโอนย้ายการรายงานตัวไปยังสำนักงานคุมประพฤติอื่น ก็ให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติบันทึกในแบบคำร้องขอโอนการรายงานตัว (ดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๕) จากนั้นก็ส่งคดีดังกล่าวให้สำนักงานคุมประเวตินั้นๆ ดำเนินการแทน

๓. การรายงานการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ยาเสพติด เมื่อผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดปฏิบัติตามแผนที่คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกำหนดแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเสนอรายงานผ่านการทำงานต่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ (ผลเป็นที่พอใจ)

ในระหว่างการฟื้นฟูฯ หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ก็สามารถขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไป เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน รวมแล้วไม่เกิน ๓ ปี แต่หากไม่มาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกำหนดนัด ก็จะต้องดำเนินการรายงานแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อคืนตัวดำเนินการตามกฎหมายต่อไป (ผลไม่พอใจ)
